

deși nu întotdeauna în favoarea aliatului major, jucând rolul de „partid-balama”, asemenea partidelor parlamentare minore din sistemul partidist german postbelic. Totuși, spre deosebire de cele din Germania, partidele minore din România nu și-au datorat prezența parlamentară propriilor forțe, ci exclusiv susținerii electorale a aliaților majori. Exemplele cele mai concludente în acest sens sunt Partidul Conservator (fost Partidul Umanist din România) și Uniunea Națională pentru Progresul României, aliate minore ale Partidului Social Democrat. Evoluția acestor partide minore este analizată în continuare.¹

La remorca PSD – PUR/PC

Cu o istorie aproape la fel de veche ca a PSD, dar mult mai puțin glorioasă, Partidul Umanist din România (PUR), s-a constituit oficial pe 18 decembrie 1991.² Născut la inițiativa omului de afaceri Dan Voiculescu³, PUR s-a distins printr-o organizare bazată pe cluburi politice locale, compuse din minimum 10 membri și conduse de câte un Directorat. Performanțele sale politice au fost minore în primul deceniu postcomunist, trebuind să se mulțumească cu scoruri electorale subunitare⁴.

PUR a apărut brusc în prim-planul politicii românești la sfârșitul anului 2000, ca urmare a victoriei electorale din alegerile parlamentare din acel an datorată aliatului major, PDSR. Astfel, parte a Polului Democrației Sociale din România, PUR și-adjudecat 6 fotolii de deputat și 4 de senator⁵. Totodată, în guvernul Năstase a primit un portofoliu – cel pentru întreprinderi mici și mijlocii și cooperatie, deținut de Silvia Ciornei.

Deplini mulțumiți de noul lor statul de partid parlamentar, umaniștii s-au reunit în cel de al treilea Congres al partidului pe 18 decembrie 2000, ocazie cu care Dan Voiculescu a fost reconfirmat președinte al partidului. Ulterior, la mijlocul anului 2001, PUR și-a redefinit orientarea ideologică, adoptând doctrina social-liberală. În august, prin hotărârea Consiliului Național, denumirea partidului a devenit Partidul Umanist din România (social-liberal). Aniversarea a 10 ani de la înființarea PUR, sărbătorită printr-o sesiune extraordinară a Consiliului Național pe 17 noiembrie 2001, a găsit partidul într-o situație încă și mai bună. În anul scurs de la alegeri rândurile umaniștilor au crescut în ritm galopant, PUR „înghițind” atât

1 Într-o formă extinsă, istoria analitică a celor două partide este cuprinsă în capitolele omonime din lucrarea Anne Jugănar, Alexandru Radu, *Partidul Social Democrat (1992-2016). România postcomunistă. O istorie a partidelor politice în interviuri și documente*, vol. II, în curs de apariție.

2 A fost înregistrat inițial sub numele de Partidul Umanist Român, denumirea fiind schimbată în 1992, conform deciziei civile nr. 50/9 noiembrie 1992 a TMB – cf. *Partide Politice* (Rompres, 1993), 171, Anexa 1.

3 Absolvent al Facultății de Comerț Exterior din cadrul Academiei de Studii Economice din București, Dan Voiculescu a lucrat în perioada 1970-1982 la întreprinderea de comerț exterior ICE Vitrocim, iar până în 1990 a fost reprezentant la București al firmei grecești Crescent Commercial & Maritime Ltd Cyprus; după 1990 a înființat holdingul GRIVCO, cu afaceri principale în comerțul exterior, dar și în mass-media (Intact MediaGroup, care deține și prima televiziune comercială din România, Antena 1).

4 La alegerile parlamentare din 1992 a obținut 0,21% din voturi (22.908) pentru Camera Deputaților, respectiv 0,15% (16.484) pentru Senat. În 1996, aliat cu alte două partide minore – Mișcarea Ecologistă din România și Partidul Democrat Agrar din România – în cadrul Uniunii Naționale de Centru, a primit voturile a 0,86% dintre electori (106.069) pentru Camera Deputaților, respectiv 0,96% (118.859) pentru Senat. Candidatul său prezidențial – Ioan Pop De Popa, vicepreședinte PUR – a fost votat de 0,47% dintre participanții la primul tur al alegerilor prezidențiale.

5 Mihaela Muraru-Mandrea (Arad), Amalia Bălășoiu (Brașov), Florea Voinea (Dolj), Olguța Lucheria Atanasescu (Galați), Dorel Bahrain (Ialomița), Octavian Constantin Petruș (Vaslui), respectiv Dinu Marin (Dâmbovița), Alin Teodor Ciocârlie (Iași), Aureliu Leca (Olt), Ioan De Popa (București).

parlamentari⁶, cât mai ales primari și consilieri locali proveniți de la ApR, PD, PNL și chiar de la PSD. O cercetare realizată de Institutul pentru Politici Publice asupra fenomenului migrației politice în administrația locală arăta că PUR și-a dublat proporția reprezentării la nivel de primari. Astfel, dacă în iunie 2000 PUR câștigase 32 de primării, în iunie 2001 numărul primarilor umaniști ajunsese la 64⁷. Probabil că cel mai semnificativ exemplu în acest sens îl reprezintă cazul Stelian Duțu. Fost lider al organizației PD Constanța, emigrat la PNL cu întreaga organizație de partid și cu un grup masiv de primari și consilieri locali constănțeni, Stelian Duțu i-a părăsit pe liberali în favoarea umaniștilor pe 5 martie 2001. El a adus cu sine o „zestre” de 23 de primari, 8 consilieri județeni și alți 1.500 de membri de partid. Pe lângă noi săi reprezentanți din administrația locală, PUR se putea lăuda și cu achiziționarea unor nume sonore din lumea sportului, precum Helmuth Ducadam, Mihai Leu sau Vasile Dâba, și chiar cu „înghițirea” unui alt partid, e drept, unul „de buzunar” cum era Partidul Liberal Creștin, o dizidență a PNL constituită în 1993.

Dar creșterea PUR nu a determinat sporirea popularității sale electorale, sondajele de opinie creditându-l în continuare cu o cotă similară marjelor de eroare, ci, în schimb, a pus probleme relație cu PSD. Tensiunile dintre cele două partide au sporit pe măsură ce PUR își aroga un statut politic tot mai independent, insitând, bunăoară, să-și constituie grupuri parlamentare proprii în cele două Camere, dar și să dețină un nou post în guvern. PSD a refuzat să satisfacă pretențiile umaniștilor, oferindu-le, în schimb, câteva posturi noi posturi în administrația centrală. Abia după cinci luni de negocieri PSD și PUR au putut încheia un nou acord de colaborare pentru anul în curs, care prevedea, printre altele, ca niciunul dintre cele două partide să nu accepte migratori din celălalt partid. Totuși, noul acord nu a adus pace în alianță, Dan Voiculescu vorbind tot mai des, în lunile următoare, despre o posibilă reorientare a partidului său către un alt partener politic, precum PNL. Oficial, varianta unui nou parteneriat politic a fost prezentată de președintele partidului în cadrul Consiliului Național din 14 decembrie 2002, o decizie finală urmând să fie luată la proximus congres PUR.

Cu toate acestea, Congresul Extraordinar PUR din 18 ianuarie 2003 nu a adus lămuririle așteptate în privința strategiei partidului. În fapt, miza forumului umanist a fost cu totul alta. Ca și fratele său politic mai mare, PUR resimțea efectele centrifuge ale aflului de grupări și oameni cu orientări politice și interese diferite, care, în plus, nu erau la fel de disciplinați ca vechii umaniști. De aceea, congresului a avut ca misiune refacerea coeziunii interne a partidului, calea urmată fiind ceea ce adoptării unui statul cu totul excepțional, axat pe întărirea disciplinei de partid. Spre exemplu, noul statut al PUR prevedea instituirea unui organism inedit, numit Forumul Umanist, prezidat de Președintele-fondator, funcție ce îi revenea lui Dan Voiculescu, „format din 11 membri aleși de Congres, o dată la opt ani, de regulă din rândul membrilor fondatori sau al membrilor de partid cu vechime de cel puțin patru ani în partid”⁸, care, practic, concentra întreaga putere decizională a partidului și îi conferea fondatorului său rolul decisiv. Astfel, pe lângă faptul că alege președintele și vicepreședinții partidului, Forumul Umanist „stabilește sau redefineste principiile doctrinare ale partidului; recunoaște calitatea de onoare, de Președinte Fondator [...]; stabilește, din rândul membrilor fondatori al Partidului Umanist (social-liberal), pe baza propunerilor membrilor Biroului Permanent și/sau ale Președintelui partidului, delegații cu drept de vot și invitații la Congres [...]”⁹.

6 La sfârșitul sesiunii parlamentare de toamnă PUR avea deja 10 parlamentari în Camera Deputaților, mai mult cu 4 comparativ cu momentul alegerilor.

7 *Migrația politică în administrația locală la un an de la alegerile locale 2000 (studiu la nivelul primarilor)*, (Institutul pentru Politici Publice, București, iunie 2001), 28.

8 *Statutului Partidului Umanist din România (social-liberal)*, art. 90.

9 Ibidem, art. 92.

Cât privește strategia partidului, clarificările au venit două luni mai târziu. În contextul în care cel puțin patru filiale județene rupseseră deja colaborarea locală cu PSD, Dan Voiculescu a anunțat intenția partidului său de a participa la alegerile locale ca partid de sine stătător și, deci, ieșirea de sub tutela social-democrată. PSD a reacționat imediat prin restructurarea protofoliului ministerial deținut de PUR. Mai mult, umaniști au început să fie ei victima fluxului migraționist: în martie 2003 senatorul PUR Alin Teodor Ciocârlie a trecut la PSD, iar o lună mai târziu, întreaga filială constănțeană l-a urmat pe Stelian Duțu înapoi în PD. În aceste condiții parafarea unui nou acord de colaborare cu PSD a fost amânată *sine-die*, singura certitudine fiind participarea separată a celor două partide în alegerile locale din iunie 2004.

Rezultatele scrutinului local au confirmat parțial strategia independenței politice: în clasamentul general, PUR a reușit să se mențină în plutonul partidelor parlamentare, chiar dacă s-a clasat pe ultima poziție, după PSD, PNL, PD și PRM. A câștigat 2.443 consilieri locali (6,10%), 123 mandate de primar¹⁰ (3,92%), 73 de consilieri județeni (5,08%) și președinția a 3 consilii județene.¹¹ Totuși, cele 543.860 de voturi (6,01%) obținute în competiția pentru consiliile județene, cea care măsoară mai adecvat forța națională a partidului, îi creionau imaginea unui partid minor, mai puternic decât până atunci, e drept, dar situat la limita accesului în parlament, fără însă a îi garanta succesul în alegerile legislative din toamna aceluiași. De cealaltă parte, pentru a-și maximiza șansele de reușită în fața nou-constituitei Alianțe „Dreptate și Adevăr PNL-PD”, PSD era interesat de extinderea bazinului său electoral prin captarea votanților PUR, în condițiile în care PRM, celălalt partid parlamentar minor, era un partener toxic din punct de vedere ideologic.

Ca atare, PSD și PUR au convenit reeditarea alianței din 2000, de astă dată sub numele de Uniunea Națională PSD+PUR, pentru participarea la alegerile parlamentare și prezidențiale din noiembrie-decembrie 2004. Cele două partide au depus liste comune pentru Senat și Camera Deputaților, având în Adrian Năstase, președintele PSD, candidatul prezidențial al Uniunii.

În urma alegerilor din 28 noiembrie 2004, PUR și-a întărit prezența parlamentară, adjudecându-și 19 locuri în Camera Deputaților¹² (5,85%) și 10 în Senat¹³ (7,41%), suficiente pentru a-și constitui grupuri politice proprii în ambele Camere. Ca și pentru a-și sigura independența politică anterior mult clamată care, după înfrângerea candidatului prezidențial al Uniunii în fața lui Traian Băsescu, s-a materializat în „soluția imorală”¹⁴. Concret, PUR a rupt alinața cu PSD și s-a alăturat

10 Majoritatea în comune și orașe mici; totuși, PUR a câștigat postul de primar al municipiului Bacău, prin Romeo Stavarache. Ulterior acesta a trecut la PNL. În 2017 a fost condamnat definitiv la patru ani de închisoare cu executare pentru luare de mită.

11 Este vorba despre Galați (președinte Eugen Durbacă), Prahova (președinte Florin Anghel) și Vâlcea (președinte Dumitru Bușe).

12 Alba (Popa Nicolae), Arad (Ardelean Cornelia), Bihor (Hellvig Eduard Raul), Brașov (Făină Constantin), Caraș-Severin (Țundrea Ioan), Cluj (Iordache Grațielă Denisa), Constanța (Mihei Adrian Sirojea), Dâmbovița (Andon Sergiu), Galați (Ciucă Liviu Bogdan), Gorj (Manta Pantelimon), Hunedoara (Popescu Ionica Constanța), Ialomița (Pascu Bogdan), Olt (Diaconescu Renică), Prahova (Hanganu Romeo Octavian), Timiș (Glăvan Ștefan), Vaslui (Voilea Florea), Vâlcea (Beșenescu Dumitru), București (Popa Daniela, Florea Damian)

13 Argeș (Copus I. Gheorghe), Botoșani (Vasilescu P. Gavrilă), Buzău (Pascu GH. Corneliu), Dolj (Popescu Irinel), Iași (Terinte Radu), Maramureș (Șereș Ioan-Codruț), Neamț (Ciornei Silvia), Sibiu (Stoica Ilie), Suceava (Gheorghe N. Constantin), Teleorman (Cutaș George Sabin)

14 Expresia îi aparține lui Traian Băsescu, care, la numai 10 zile de la instalarea noului guvern, a declarat: „sunt un adept al unor alegeri anticipate imediate pentru a scăpa de o soluție imorală care se numește PUR. Este o soluție pe care eu am negociat-o din nevoia instalării unui guvern, dar ea mi se pare lipsită de moralitate” – *Adevărul*, 6 ianuarie 2005, fragment din interviul realizat de Liliana Ruse.

majorității parlamentare fabricate de președintele ales¹⁵, făcând posibilă investiția guvernului PNL-PD-UDMR-PC pe data 28 decembrie.¹⁶ În noul guvern, condus de Călin Popescu Tăriceanu, PUR a ocupat trei din cele 25 de portofolii: ministru de stat (vice prim-ministru), Gheorghe Copos, ministrul economiei și comerțului, Codruț Șereș, și ministru delegat pentru coordonarea autorităților de control, Sorin Vicol¹⁷. Dar parteneriatul cu Traian Băsescu nu va funcționa decât doi ani, Dan Voiculescu devenind ulterior cel mai aprig dușman al președintelui Băsescu.

Dar până atunci, să marcăm organizarea ultimei adunări generale a PUR, totodată prima a „noului” Partid Conservator (PC)¹⁸. Congresul din 9 mai 2005 a decis, la inițiativa lui Dan Voiculescu, reale în fruntea partidului, nu doar schimbarea denumirii, ci și a doctrinei politice, respectiv afilierea la Partidul Popularilor Europeni, urmându-l astfel traseul politic al PD.

Spre sfârșitul anului 2006, mai exact pe 3 decembrie, în contextul tot mai tensionat al „războiului dintre Palate”¹⁹, PC a anunțat că părăsește majoritatea parlamentară, punând în pericol stabilitatea guvernului prezidențial. A urmat implicarea viguroasă în suspendarea președintelui Băsescu, senatorul Dan Voiculescu prezidând comisia parlamentară de anchetă în acest caz, constituită pe 28 februarie 2007.

În urma eșecului referendumului de revocare a președintelui Băsescu, Dan Voiculescu a demisionat din Senat și, totodată, a renunțat la implicarea directă, formală în conducerea partidului pe care l-a fondat, menținându-și totuși poziția de președinte-fondator²⁰. Congresul PC desfășurat pe 27 ianuarie 2008 a ales un nou președinte, în persoana deputatei Daniela Popa, recomandată chiar de Dan Voiculescu.

Semi-eșecul înregistrat de PC la alegerile locale din iunie 2008 – numărul mandatelor de primar, consilier local și consilier județean câștigate s-a redus drastic comparativ cu 2004, performanța s-a electorală generală scăzând sub nivelul pragului electoral de 5% – i-a obligat pe conservatori să revină sub aripa electorală a PSD, condus la acel moment de Mircea Geoană. Astfel, pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2008, PC a participat pe liste comune cu PSD, conjunctură în care a reușit să-și păstreze statutul de partid parlamentar, chiar dacă reprezentarea sa în cele două camere s-a redus la 3 deputați²¹ și un senator, acesta din urmă fiind Dan Voiculescu. Alianța a fost menținută și pentru alegerile europarlamentare din 7 iunie 2009, aducându-le conservatorilor un loc în Parlamentul European²².

Cu toate acestea, relațiile cu PSD s-au răcit în perioada următoare, în special după eșecul lui Mircea Geoană în alegerile prezidențiale de la sfârșitul lui 2009, astfel că în ianuarie 2010 PC a parafat o nouă alianță, de astă dată cu PNL, sub numele de Alianța de Centru Dreapta (ACD).

Tot la începutul lui 2010, mai exact pe 28 februarie, a avut loc al treilea Congres PC, ocazie cu care președinția partidului a revenit pupilului politic al lui Dan Voiculescu, Daniel Constantin, devenit astfel cel mai tânăr președinte al unui

15 Conform presei vremii, negocierile dintre Dan Voiculescu și Traian Băsescu au avut loc la sediul GRIVCO, firma deținută de fondatorul PUR.

16 Parlamentul a aprobat noul guvern cu 265 voturi pentru și 200 împotriva.

17 Va demisiona din guvern pe 21 ianuarie 2005, nemulțumit de politica premierului în domeniul pe care îl coordona.

18 Denumirea va fi înregistrată oficial la Tribunalul București pe 14 septembrie 2005.

19 Denumirea dată de presa vremii conflictului politic dintre grupările politice conduse, pe de o parte, de președintele Băsescu, iar pe de alta, de premierul Tăriceanu.

20 La acel moment era în derulare procesul privind contestația lui Dan Voiculescu la decizia CNSAS din 2006 prin care acesta era confirmat ca și colaborator al Securității ca poliție politică sub numele conspirativ Felix. La începutul lui 2010, Curtea de Apel București va respinge definitiv contestația.

21 Liviu Bogdan Ciucă (Galați), Daniela Popa și Damian Florea (București).

22 Titular a fost George Sabin Cutaș.

partid politic din România. Adăugăm că adunarea generală a conservatorilor a decis înființarea funcției de prim-vicepreședinte, ocupată de Cristian Popescu-Piedone, primar în exercițiu al sectorului 4 al Capitalei.

Prin intermediul ACD, PC s-a reîntors la parteneriatul cu PSD în cadrul Uniunii Social Liberale (USL), constituită pe 11 februarie 2012, în contextul marilor demonstrații de stradă împotriva regimului Băsescu. După preluarea guvernării (7 mai), în urma căderilor succesive ale guvernelor Boc (6 februarie) și Ungureanu (27 aprilie), USL a câștigat ambele runde ale alegerilor din 2012. În cadrul scrutinului parlamentar din 9 decembrie 2012, PC și-a asigurat, prin intermediul Uniunii, 13 mandate în Camera Deputaților și 8 mandate senatoriale²³, ca și două portofolii în noul guvern Ponta²⁴. 18 luni mai târziu, PC a abordat a treia ediție a alegerilor europarlamentare alături de PSD și UNPR reușind să trimită în Parlamentul European 2 reprezentanți²⁵. Cu numai două luni înainte avuse loc cel de al patrulea Congres PC, desfășurat, la Romexpo din București, într-o atmosferă festivă, cu participarea președinților PSD și UNPR, soldat cu reconfirmarea conducerii partidului.

Dar succesele politice ale PC nu au adus liniștea în rândurile conservatorilor, ba dimpotrivă. Pe 8 august 2014, prin decizia Curții de Apel București, Dan Voiculescu a fost condamnat definitiv la 10 ani de închisoare cu executare în dosarul privatizării frauduloase a Institutului de Cercetări Alimentare, partidul experimentând în mod fortuit criza de succesiune a liderului fondator. A urmat o perioadă de incertitudini cu privire la soarta partidului rămas orfan, liderii conservatori tatonând diferite soluții de supraviețuire politică. În cele din urmă, câștig de cauză a avut formula fuziunii cu Partidul Liberal Reformator (PLR), desprins din PNL după destrămarea Uniunii Social Liberale. În conferința de presă din 18 iunie 2015, liderii celor două partide, Daniel Constantin și Călin Popescu-Tăriceanu, au anunțat fuziunea PC și PLR prin contopirea într-o nouă formațiune politică numită Partidul Alianța Liberalilor și Democraților (ALDE). Denunțată de unii dintre conservatori, precum europarlamentarul Maria Grapini, care a și părăsit PC, fuziunea a fost parafată a doua zi, în cadrul Congresului Extraordinar PLR-PC, desfășurat la Palatul Parlamentului, prin semnăturile celor doi co-președinți Daniel Constantin și Călin Popescu-Tăriceanu.

În acest fel și-a încheiat cariera politică partidul fondat de Dan Voiculescu în 1991, partid care nu a putut supraviețui dispariției liderului fondator din viața publică, ca urmare a condamnării penale din 2014, în ciuda unor încercări ulterioare de revigorare²⁶ alimentate chiar de eliberarea din închisoare a lui Dan Voiculescu²⁷.

UNPR – un meteor politic

O apariție meteorică, dar tumultoasă, pe scena politică românească a constituit-o Uniunea Națională pentru Progresul României (UNPR), un partid minor cu o denumire pompoasă, având rolul de instrument politic al decidenților zilei, dar

23 Daniel Constantin (Argeș), Constantin Avram (Bacău), Ion Diniță (Brașov), Georgică Dumitru (Dâmbovița), Liviu Bogdan Ciucă (Galați), Aurelian Ionescu (Ialomița), Cornelia Negruț (Maramureș), Vasile Cătălin Drăgușanu (Neamț), Maria Grapini (Timiș), Claudiu Andrei Tănăsescu, Dinu Giurescu, Damian Florea și Ovidiu Alexandru Raețchi (București), respectiv Vasile Nistor (Bacău), Mircea Marius Baniias (Constanța), Cristina Irina Anghel (Dolj), Eugen Durbacă (Galați), Mihai Niță (Olt), Neagu Mihai (Suceava), Dumitru Pelican și Dan Voiculescu (București).

24 Unul deținut de Daniel Constantin – ministrul Agriculturii, celălalt, de Maria Grapini – ministru delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediu de afaceri și turism.

25 Titulari – Maria Grapini și Laurențiu Rebeaga,

26 Precum Partidul Puterii Umaniste (social-liberal), confirmat de Tribunalul București prin decizia din 14 iulie 2015.

27 Tribunalul București a decis, în mod definitiv, eliberarea sa condiționată pe 18 iulie 2017.

care, pe de altă parte, a oferit liderilor săi cariere ascensionale mai mult sau mai puțin efemere.

UNPR s-a născut în contextul turbure al alegerilor prezidențiale din decembrie 2009, inițial sub forma unui grup parlamentar independent, strângând dezertori politici de la alte partide, dar în special de la PSD, ale cărui voturi au făcut posibilă reinstalarea guvernului Boc demis prin moțiune de cenzură înainte de realegerea lui Traian Băsescu ca președinte al României. Beneficiind, în compensație, de două posturi – apărare și externe – în noul cabinet Boc, UNPR s-a născut direct ca o grupare politică cu vocație guvernamentală.

Primul său congres a avut loc pe 1 mai 2010, ocazie cu care a fost confirmată tripleta conducătoare a partidului: Marian Sârbu – președinte, Cristian Diconescu – președinte de onoare, și Gabriel Oprea – președinte executiv, toți trei foști membri importanți ai PSD. Acesta din urmă, un ofițer inferior de intendență ajuns peste noapte general-maior și apoi avansat rapid general cu patru stele, dar și profesor universitar, conducător de doctorat, era, în fapt, adevăratul șef al grupării, conducând cu mână de fier o armată de strânsură tot mai numeroasă. Printre achizițiile sale amintim Partidul Inițiativa Națională (PIN)²⁸, care a fuzionat prin absorție cu UNPR pe 15 decembrie 2011, liderul PIN de la acea vreme, Lavinia Șandru, devenindu-i vicepreședinte²⁹.

Căderea guvernului Ungureanu, ultimul al președintelui Băsescu, la sfârșitul lui aprilie 2012 a trimis UNPR în opoziție, dar nu pentru multă vreme. Făcând o pi-ruetă politică de 180 de grade, UNPR s-a orientat către partidul premierului Ponta, care a acceptat constituirea Alianței de Centru Stânga (ACS) după alegerile locale din iunie 2012, alianță care a rămas în afara USL ca urmare a opoziției PNL și PC. Totuși, pentru alegerile parlamentare de la sfârșitul aceluiași an, UNPR va fi acceptat pe listele comune ale USL, cu perspectiva fuziunii prin absorție cu PSD în decembrie 2012³⁰. Acest lucru nu s-a mai întâmplat, dar UNPR era deja partid parlamentar și guvernamental.

În urma alegerilor uninominale din 9 decembrie 2012, cele care au condus la expandarea parlamentului la 588 de locuri, UNPR și-a adjudecat 10 mandate în Camera Deputaților și 5 în Senat³¹. O realizare deloc impresionantă, dar care în timp a fost compensată prin „importuri” de parlamentari³², în special în urma fuziunii prin absorție, din iunie 2015, cu PP-DD, surpriza alegerilor, partid care câștigase nu mai puțin de 68 de parlamentari³³. Totodată, în guvernul USL condus de Victor

28 PIN a fost înființat prin decizia civilă nr 10 din 29 martie 2005, condus de Cosmin Gușă – președinte și Aurelian Pavelescu și Lavinia Șandru – vicepreședinți. PIN s-a constituit ca o dizidență a PD, după ce grupul condus de Cosmin Gușă a intrat în conflict cu Traian Băsescu în urma încercării primului de a candida la șefia PD.

29 La scurtă vreme, aceasta a părăsit UNPR.

30 Pe de altă parte, propierea de PSD l-a determinat pe Cristian Diaconescu să demisioneze din UNPR, acesta fiind numit consilier al președintelui Băsescu încă din martie 2012.

31 Mandatele au fost câștigate în județele Brăila (Dorin Silviu Petrea), Buzău (Eugen Nicolicea), Caraș-Severin (Ion Tabugan), Călărași (Valeriu Steriu), Galați (Laurențiu Chirvăsuță), Iași (Gheorghe Emacu), Neamț (Marian Enache), Timiș (Ion Răducanu), Vâlcea (Constantin Mazilu) și București (Dumitru Iulian Popescu), respectiv în Bacău (Damian Drăghici), Botoșani (Petru Șerban Mihăilescu), Ialomița (Ion Toma), Neamț (Octavian Liviu Bumbu) și București (Gabriel Oprea).

32 „Deși în nici un sondaj UNPR nu depășește 1,5-2% din intenția de vot a românilor, acest partid a ajuns să dețină peste 10% din numărul parlamentarilor. Iar procentul crește de la o zi la alta, încât n-ar fi de mirare ca, la finalul de mandat 2012-2016, UNPR să poată face singur o majoritate, cu ajutorul UDMR și al minorităților” – fragment din articolul „UNPR face ordine” semnat de Patrick André de Hillerin în *Cațavencii*, 17 iunie 2015.

33 Partidul Poporului-Dan Diaconescu s-a constituit oficial pe 19 septembrie 2011. Susținut mediatic de OTV, patronat de același Dan Diaconescu, la alegerile parlamentare din 2012 a fost votat de 16% dintre electori reușind să trimită în parlament 47 de deputați și 21 de senatori, în majoritate foști membri controversați ai partidelor politice tradiționale.

Ponta, Gabriel Oprea a ocupat poziția de vice-premier cu atribuții în domeniul apărării și siguranței naționale, poziție pe care și-a menținut-o pe întreaga durată de existență a guvernului Ponta, până la începutul anului 2014.

Ruptura dintre PNL și PSD, survenită în februarie 2014, a condus la remanierea guvernului, dar nu și la pierderea de către UNPR a statutului de partid guvernamental. Dimpotrivă, pe lângă faptul că Gabriel Oprea și-a conservat poziția de vice-premier, schimbând doar domeniul de responsabilitate – afaceri interne, partidul a primit un nou portofoliu – cel pentru relația cu Parlamentul, asumat de Eugen Nicolicea. Lucrurile au stat la fel și la constituirea celui de al patrulea guvern Ponta, cei doi reprezentanți ai UNPR rămânând pe pozițiile anterioare.

Și totuși, decăderea lui Gabriel Oprea și, deci, a UNPR avea să survină câteva luni mai târziu, pe fondul unui tragedii: moartea polițistului Gigină în timp ce asigura escorta vice-premierului Oprea, pe 20 octombrie 2015. Inițial, procurorii au deschis un dosar *in rem* pentru omor din culpă, dar în ianuarie 2016 dosarul a fost preluat de DNA, procurorii anticorupție anunțând, pe 5 februarie, că Oprea este suspect în acest caz. Ulterior, DNA a cerut Senatului încuviințarea pentru începerea urmăririi penale a senatorului Gabriel Oprea, cerere respinsă de plenul camerei pe 19 septembrie. Totuși, patru zile mai târziu Oprea a demisionat din Senat, astfel că, după ce președintele Iohannis a încuviințat cererea DNA, acesta a fost pus oficial sub invinuire pentru abuz în serviciu și omor din culpă.

La începutul anului următor, an electoral, Gabriel Oprea a demisionat și din UNPR, motivând că nu vrea să fie o piatră de moară pentru partid, lăsându-i la conducere pe Valeriu Steriu, și acesta un fost membru PSD, confirmat președinte de Conferința Națională UNPR din 26 martie 2016.

Dar UNPR fără Gabriel Oprea nu mai era UNPR. Plecarea sa din fruntea partidului a fost urmată de numeroase demisii din grupurile parlamentare progresiste, cele mai multe în favoarea PSD, astfel că UNPR a rămas fără grup politic în Senat, cel din Camera Deputaților fiind drastic redus numeric. În același timp, încercând să-și imite predecesorul, Valeriu Steriu a tatonat terenul pentru realizarea unei alianțe politice cu unul din partidele parlamentare majore, însă fără succes. După eșecul negocierilor cu PNL și, totodată, respins de PSD, UNPR a sfârșit prin a se preda lui Traian Băsescu, cel în siajul căruia s-a și format în urmă cu 7 ani. Numai că, în 2016, Traian Băsescu nu mai era decât președintele unui partid politic minor – Partidul Mișcarea Populară, desprins din PDL în 2013, amenințat și el să nu treacă pragul electoral de 5% în alegerile parlamentare ce băteau la ușă. Oricum, după numai două săptămâni de negocieri politice, fuziunea prin absorbție a PMP cu UNPR devenea un fapt în cadrul Congresului extraordinar PMP-UNPR din 20-21 iulie 2016.

Astfel, Traian Băsescu își întărea partidul cu un număr suplimentar de aleși locali, Valeriu Steriu devenea președinte executiv al noului PMP, iar UNPR dispărea din viața politică românească³⁴.

*

Cu istorii politice diferite ca durată, dar asemănătoare din perspectivă parlamentar-guvernamentală, PC și UNPR au reprezentat modele ale categoriei partidului personal³⁵. Construite în jurul liderului și funcționând în dependență de acesta, ele nici nu au supraviețuit testului răsturnării liderului fondator. Practic, au dispărut din peisajul politic românesc după ce liderii lor fondatori nu au mai putut exercita

34 Totuși, o grupare condusă de Marian Vasiliev va contesta fuziunea cu PMP și va organiza, în noiembrie 2016, propriul congres UNPR, dar, desigur, fără Gabriel Oprea.

35 Cf. Mauro Calise, *Il partito personale*, Bari, Ed. Laterza, 2000 (prima edizione), un astfel de partid se bazează pe abilitățile liderului, pe capacitatea acestuia de a procura resurse financiare și de putere.

niciun rol politic. Totuși, moștenirea lor politică e semnificativă, atât la nivel individual, prin influențarea carierelor unor politicieni, dar mai ales la nivel instituțional, sub forma modelării unui sistemul parlamentar de partide dublu etajat, așa cum o arată istoria celor două partide minore analizate.

BIBLIOGRAFIE

1. Colectiv, *Partide Politice* (Rompres, 1993)
2. Mauro Calise, *Il partito personale* (Bari, Ed. Laterza, 2000, prima edizione)
3. Colectiv, *Migrația politică în administrația locală la un an de la alegerile locale 2000 (studiu la nivelul primarilor)* (Institutul pentru Politici Publice, București, iunie 2001)
4. Patrick André de Hillerin, UNPR face ordine, *Cașavencii*, 17 iunie 2015
5. *Statutului Partidului Umanist din România (social-liberal)* (arhiva personală)
6. Colecția *Monitorul Oficial al României*
7. <http://www.roep.ro>